

Оціночні ситуації розвивають попередній вид ситуацій та доповнюють називання моральної норми встановленням причинно-наслідкових зв'язків у вчинках та діях. Оціночна проблемна ситуація також передбачає адекватну оцінку вчинку, пояснення своєї позиції, виявлення мотивів поведінки та суджень інших учасників. Прогностичні ситуації характеризуються висуванням припущень, подальшим розвитком подій, поясненням дій героїв з погляду соціальних орієнтацій. Колізійні ситуації мають на увазі вибір правильної лінії поведінки та її мотивування відповідно до моральних норм і уявлень [5].

Отже, змалку дитина вчиться узгоджувати власні дії з інтересами інших людей, відповідати за свої вчинки. А результатом засвоєння і внутрішнього прийняття моральних норм, які набувають регулюючої сили та зумовлюють поведінку малюка, – є моральність, гуманність. Звичка гуманної поведінки визначається як складний спосіб поведінки, здійснення якого набуває для дітей характеру потреби діяти узгоджено, домовлятися, поважати колективний задум, підкорятися загальним правилам, вміти співпереживати, проявляти дружелюбність і взаємодопомогу та співчуття.

Список використаних джерел

1. Кононко О. Психологічні основи особистісного становлення дошкільника : (системний підхід). Київ : Стилос, 2000. 336 с.
2. Концепція виховання гуманістичних цінностей учнів. Шкільний світ. 2005. № 45 (грудень). С.4-11.
3. Кривошея Т.М. Педагогіка Василя Сухомлинського в гуманітарно-ціннісних вимірах ХХІ століття. Реалізація ідей В.О.Сухомлинського в практиці роботи сучасної початкової школи: Збірник матеріалів регіональних педагогічних читань. Вип. № 4. Вінниця, 2008. С. 5 – 8.
4. Мороз О. М. Критерії, показники та рівні сформованості гуманної поведінки дітей старшого дошкільного віку. *Наукові та освітні трансформації в сучасному світі: збірник матеріалів Всеукраїнської міждисциплінарної науково-практичної конференції* (м. Чернігів, 15 липня 2021 року) / Науково-освітній інноваційний центр суспільних трансформацій, м. Чернігів. Суми: ТОВ НВП «Росток А.В.Т.». 2021. С. 272-273.
5. Поніманська Т. Теоретико-методичні засади гуманістичного виховання дітей дошкільного віку : [монографія]. Рівне : РДГУ, 2006. 352 с.

ХУДОЖНЬО-ЕСТЕТИЧНЕ ВИХОВАННЯ СТАРШИХ ДОШКІЛЬНИКІВ ЯК ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА

Вікторія Містюк, здобувач ступеня вищої освіти «магістр»

Науковий керівник: К.В. Мнишенко, доктор філософії (PhD), старший викладач,
Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського
(Україна)

ARTISTIC AND AESTHETIC EDUCATION OF SENIOR PRESCHOOL CHILDREN AS A PSYCHOLOGICAL AND PEDAGOGICAL PROBLEM

Viktoriia Mistiuk, master's student Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical
University (Ukraine)

Анотація: У статті розглянуто наукові підходи до організації художньо-естетичного виховання дітей старшого дошкільного віку в умовах сьогодення. Проаналізовано погляди вчених щодо змісту та завдань цього напрямку виховної роботи, а також окреслено ефективні педагогічні стратегії, що сприяють безперервному науково-

методичному супроводу художньо-естетичного розвитку в практиці дошкільного закладу освіти.

Ключові слова: психолого-педагогічний супровід, художньо-естетичне виховання, розвиток творчості, діти дошкільного віку.

Abstract: The article analyzes the views of scientists on artistic and aesthetic education of preschool children in modern conditions and outlines the optimal pedagogical approaches for effective continuous methodological support in terms of the designated kindergarten.

Keywords: psychological and pedagogical support, artistic and aesthetic education, creative development, preschool children.

Глобальні трансформації у різних сферах життя, зростання темпів змін у суспільстві та розширення інформаційного простору впливають на активізацію особистості у процесі самопізнання, осмислення власної ролі в локальних і світових процесах. Умови сучасного буття вимагають якісних змін у підходах до формування особистості. У зв'язку з цим актуальності набувають питання розвитку творчих здібностей, формування креативного мислення, утвердження духовних цінностей, забезпечення умов для самореалізації та самовдосконалення особистості.

Сьогодні науковці підкреслюють вагоме значення художньо-естетичного виховання не лише для емоційного чи мистецького, а й для загального розвитку дитини. Результати досліджень українських та зарубіжних учених свідчать про те, що залучення дітей до мистецтва позитивно впливає на формування інтелектуальних, творчих і моральних якостей. Відтак мистецтво виступає потужним засобом впливу на гармонійне становлення особистості.

У контексті сучасної дошкільної освіти проблема художньо-естетичного розвитку є однією з ключових. Вона широко розглядається в працях відомих педагогів і психологів, зокрема таких як В. Сухомлинський, О. Савченко, Т. Поніманська, Л. Артемова, Н. Гавриш, Г. Балл, І. Бех, О. Кононко та інші. Їхні напрацювання формують теоретичне підґрунтя для організації ефективного естетичного виховання в умовах закладів дошкільної освіти.

Естетичне виховання є важливим чинником всебічного та гармонійного розвитку дитини. Його суть полягає у формуванні здатності до емоційного сприймання та осмислення прекрасного в мистецтві, природі, людських стосунках, а також у розвитку естетичних потреб і здатності до творчості. Естетичне виховання є складовою частиною цілісного виховного процесу, що сприяє формуванню в особистості вміння діяти згідно із законами краси у різних сферах життя.

Незважаючи на існування багатьох наукових трактувань поняття «естетичне виховання», їх об'єднує спільна суть: це процес педагогічного впливу, спрямованого на розвиток здатності до сприйняття і оцінки краси, формування естетичних ідеалів, смаків, потреб і нахилів до самостійної творчої діяльності. Такий вплив закладає основу для подальшого формування естетичної культури особистості та її активної участі у створенні прекрасного.

На думку Л. Артемової та Н. Гавриш, естетичне виховання охоплює кілька важливих аспектів:

- вплив естетично значущих елементів довкілля на формування особистості;
- залучення дитини до системи художньої культури;
- організацію спеціально спланованої діяльності, що сприяє поширенню знань про мистецтво та розвитку художньо-творчих здібностей у межах соціокультурного середовища [2, с. 65].

У дослідженнях Т. Фокіної наголошується, що художньо-естетичне виховання – це процес формування гармонійної, цілісно розвиненої особистості, яка володіє естетичною свідомістю, стійкими естетичними інтересами та потребами, здатністю до творчості й глибоким розумінням краси як у навколишній дійсності, так і в мистецьких творах [6, с. 36].

Кінцева мета естетичного виховання – формування особистості, яка не лише емоційно реагує на красу, а й прагне творити її у різних видах діяльності. Цей вид виховання виступає складовою частиною цілісного педагогічного процесу, орієнтованого на розвиток креативної особистості, здатної розрізняти прекрасне і потворне, створювати художні цінності, ґрунтуючись на почутті міри та смаку. У цьому процесі важливо розвивати емоційно-чуттєву сферу дитини, яка безпосередньо пов'язана з її моральним формуванням.

Завдання художньо-естетичного виховання полягає в розвитку здатності сприймати естетичні явища, формувати власне ставлення до них, естетичні смаки та ідеали, а також у стимулюванні потреби до художньої самореалізації. Особливої уваги потребує розвиток здатності дитини самостійно створювати естетичні продукти, знаходити красу в повсякденному житті й насолоджуватися нею.

Художньо-естетичне виховання, окрім формування ставлення до мистецтва та навколишнього світу, відіграє вагомий роль у загальному розвитку дитини. Воно сприяє моральному зростанню, збагачує знання про культуру, суспільство, природу. Заняття мистецького спрямування, в яких активно беруть участь діти, позитивно впливають на розвиток мислення, уяви, волі, зосередженості, організованості й самодисципліни.

Існує чимало підходів до визначення поняття «художньо-естетичне виховання», однак навіть поверховий аналіз дозволяє виділити основні складові цього процесу. По-перше, це системна педагогічна діяльність, спрямована на формування в дитини почуття прекрасного. По-друге, це розвиток здатності бачити красу у світі, у творах мистецтва, критично її оцінювати. По-третє, важливим завданням є формування художнього смаку. І по-четверте – стимулювання самостійної творчої активності, що сприяє створенню дитиною власного естетичного продукту.

Таким чином, різні підходи до розуміння сутності художньо-естетичного виховання визначають і різноманітність поглядів на його цілі. Саме тому означена проблема потребує поглибленого вивчення і вдосконалення з урахуванням сучасних освітніх умов та потреб розвитку особистості.

Художньо-естетичне виховання охоплює три основні напрями діяльності: ознайомлення з творами мистецтва, засвоєння знань у галузі мистецтвознавства, а також безпосередня участь у творчості. Результативність естетичного розвитку дітей з вираженими здібностями значною мірою залежить від дотримання низки методичних принципів. Зокрема, важливо враховувати вікові та індивідуальні особливості дітей дошкільного віку, а також національні, культурні та регіональні традиції. Педагогу варто вміти відчувати психологічний клімат у групі, спостерігати за поведінкою дітей, помічати їхні емоції, реагувати на настрій, спробувати подивитися на себе очима дитини, визнавати власні помилки, щиро заохочувати дітей і приділяти увагу міжособистісним стосункам у колективі [2].

Одним із ефективних засобів всебічного розвитку особистості є залучення дітей дошкільного віку до різних форм художньо-естетичної діяльності, зокрема образотворчої, музичної, театралізованої та художньо-мовленнєвої. Такі види активностей сприяють емоційному збагаченню, викликають у дітей позитивні почуття – радість, натхнення, естетичне задоволення, знижують рівень тривожності й емоційної напруги. Діти охоче беруть участь у творчій діяльності, адже вона дає можливість самовираження, є для них однією з найулюбленіших форм активності та не викликає швидкої втомлюваності.

Художньо-естетична діяльність відіграє ключову роль у реалізації педагогічного процесу. Саме через неї діти знайомляться з культурними надбаннями як українського народу, так і світової спільноти, представленими у різних видах мистецтва. Така діяльність сприяє розвитку інтелектуальних здібностей, формуванню моральних цінностей, розширенню емоційного досвіду, розвитку почуттів та естетичних вподобань. Вона також відкриває перед дітьми можливість для вільного вибору мистецького напрямку, формує естетичні смаки й уподобання, розвиває художні здібності.

Період дошкільного віку є надзвичайно сприятливим для формування естетичної культури, розвитку творчого потенціалу, емоційної чутливості та художніх смаків. Усе, що дитина засвоює в цей час, має глибокий вплив на її подальший розвиток. Естетичне виховання – це система цілеспрямованих педагогічних впливів, покликана пробуджувати в дитині відчуття краси, захоплення гармонією навколишнього світу, бажання творити та відкривати прекрасне.

Українські науковці (зокрема Л. Масол, Г. Тарасенко, С. Миронова) підкреслюють, що ознайомлення дітей з мистецтвом має розпочинатися з раннього віку. Важливо не лише знайомити дитину з творами, а й заохочувати її до активної участі у створенні мистецтва – виховувати не пасивного спостерігача, а творця.

Саме дошкільний вік є сенситивним періодом для сприйняття та розуміння краси, становлення художнього смаку, розвитку фантазії та творчих здібностей. На сучасному етапі особливої уваги потребує вчасне виявлення інтересів і нахилів дітей. Саме тому організація образотворчої діяльності у закладах дошкільної освіти має стати одним із пріоритетних напрямів, що вимагає активної участі всіх учасників освітнього процесу – адміністрації, методистів, вихователів, а також співпраці з батьками вихованців.

Список використаних джерел

1. Артемова Л. В. Теорія і методика виховання дітей дошкільного віку : навч. посіб. К. : Видавничий дім «Слово», 2008. 280 с.
2. Борин Г. Обдарована дитина: психолого-педагогічний аспект діяльності педагога в умовах ДНЗ. Матеріали II науково-практичної конференції «Соціальні трансформації у кризовий період». Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2017. С. 33-37.
3. Варккі М. Дитина у світі творчості: Творче та естетичне виховання дошкільнят. *Дошкільне виховання*. 2003. № 6. С. 57– 67.
4. Програма розвитку дитини дошкільного віку. Українське дошкілля. Тернопіль: Мандрівець, 2013. 264с.
5. Тарасенко Г. С. Щоб серце відгукнулось на красу : середовищний підхід до організації освітнього процесу . *Дошкільне виховання*. 2015. № 6. С. 10-15.
6. Фокіна Т. Програма художньо-естетичного розвитку дошкільників. *Дошкільне виховання*. 1999. № 1. С.35-38.

ПОТЕНЦІАЛ РУХЛИВИХ ІГОР У РОЗВИТКУ СТРЕСОСТІЙКОСТІ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Вікторія Мороз, здобувач ступеня вищої освіти «магістр»

Науковий керівник: О. В. Шикиринська, кандидат педагогічних наук, доцент
Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського (Україна)

FEATURES OF THE FORMATION OF MEDIA LITERACY CHILDREN OF SENIOR PRESCHOOL AGE

Victoria Moroz, master's student

Vinnitsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University (Ukraine)

Анотація. У статті розкриваються особливості використання вихователем закладу дошкільної освіти рухливих ігор як засобу розвитку стресостійкості дітей старшого дошкільного віку. Акцентується увага на дотриманні педагогічних умов використання рухливих ігор для ефективного розвитку стресостійкості старших дошкільників, що охоплюють: систематичність проведення ігор упродовж дня; забезпечення позитивної